

CHƯƠNG 2: BP (BOP)

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

1

NỘI DUNG CHÍNH

- ▶ Tổng quan về cán cân thanh toán quốc tế
- ▶ Nội dung của cán cân thanh toán quốc tế
- ▶ Lập và hạch toán cán cân thanh toán quốc tế
- ▶ Phân tích cán cân thanh toán quốc tế
- ▶ Cân bằng cán cân thanh toán quốc tế
- ▶ Cán cân thanh toán quốc tế của Việt Nam
- ▶ Câu hỏi nghiên cứu và thảo luận

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

2

KHÁI NIỆM

- ▶ **BP: Cán cân thanh toán quốc tế**

- ▶ **1 số ví dụ**

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

3

Đối tượng cư trú

- ▶ Thời hạn cư trú: > năm
- ▶ Nguồn thu nhập:
- ▶ Trường hợp ngoại lệ:
 - Các tổ chức quốc tế (IMF, WB, UN)
 - Đại sứ quán, lưu học sinh, khách du lịch
 - Các công ty đa quốc gia

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

4

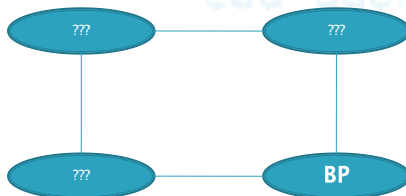
Ý NGHĨA BP

- ▶ Là căn cứ xác định mức đóng góp của các thành viên IMF
- ▶ Là điều kiện quan trọng để IMF xem xét và thông qua các chương trình cho vay hay hỗ trợ điều chỉnh BP
- ▶ Là cơ sở tin cậy cho cơ quan quản lý nhà nước hoạch định chiến lược kinh tế vĩ mô
- ▶ Đánh giá thực trạng và triển vọng kinh tế đối ngoại của một quốc gia

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

5

Ý NGHĨA BP – TỨ GIÁC KINH TẾ

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

6

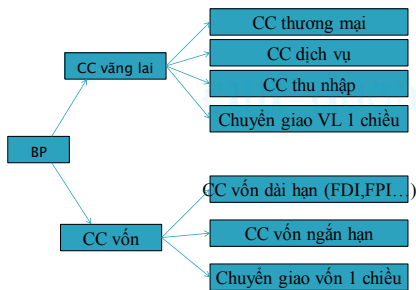
LẬP BP

- ▶ Ai lập BP?
- ▶ Đồng tiền ghi trong BP?
- ▶ BP = Balance sheet?
- ▶ Phân loại BP: cash basis & accrual basis
- ▶ Kết cấu BP: 2 khoản mục chính
 - Cán cân vãng lai (Current balance/account)
 - Cán cân vốn – tài chính (Capital/Financial balance/account)

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

7

KẾT CẤU BP

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

8

BP

- ▶ A. Current account
 - 1. Net ex/im of goods
 - 2. Net ex/im of services
 - 3. Net income
 - 4. Net transfers
- ▶ B. Capital account
- ▶ C. Financial account
 - 1. Net FDI
 - 2. Net portfolio investment
 - 3. Other financial items
- ▶ D. Net errors & omissions account
- ▶ E. Official Reserves account

Visible balance

Invisible balance

A+B+C=Basic Balance

A+B+C+D=Overall Balance

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

9

HẠCH TOÁN TRONG BP

- ▶ **BP: flow statement, not a balance sheet!**
- ▶ **Lý thuyết: bút toán kép (double-entry bookkeeping)**
- ▶ **Thực tế: bút toán độc lập**
- ▶ **Nguyên tắc:**
 - - Phát sinh cung ngoại tệ hoặc cầu nội tệ: +
 - - Phát sinh cầu ngoại tệ hoặc cung nội tệ: -

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

10

VÍ DỤ 1

Hãy xác định CC bộ phận và CC tích lũy
Xác định BB (Basic balance) và OB
(Overall balance)

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

11

Nội dung	Thu (+)	Chi (-)	Cán cân bộ phận	Cán cân tích lũy
- Xuất khẩu hàng hoá	150			
- Nhập khẩu hàng hoá	200			
Cán cân thương mại				
- Thu xuất khẩu dịch vụ	120			
- Chi nhập khẩu dịch vụ	160			
Cán cân dịch vụ				
- Thu từ thu nhập	20			
- Chi trả thu nhập	10			
Thu nhập				
- Thu chuyển giao vãng lai	30			
- Chi chuyển giao vãng lai	20			
Chuyển giao vãng lai				
- Vốn dài hạn chảy vào	200			
- Vốn dài hạn chảy ra	110			
Cán cân vốn dài hạn				
- Vốn ngắn hạn chảy vào	90			
- Vốn ngắn hạn chảy ra	130			
Cán cân vốn ngắn hạn				
- Sai số thống kê	5			
Cán cân tổng thể				
- Giảm dự trữ ngoại hối	10			
- Vay từ IMF	5			

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

12

VÍ DỤ 2

Hạch toán vào BP của Việt nam

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

13

- ▶ 1. Mỹ xuất khẩu được phẩm sang VN trị giá 100.000\$, đồng thời nhập khẩu dịch vụ từ VN trị giá 100.000\$.
- ▶ 2. VN xuất khẩu gạo sang Mỹ trị giá 100tr \$, được thanh toán qua TK tiền gửi của VN mở tại NH Mỹ (TK Nostro)
- ▶ 3. NHNN Việt nam mua trái phiếu KB Mỹ trị giá 100tr \$, thanh toán qua TK tiền gửi của NHNN VN tại KB Mỹ
- ▶ 4. CP Mỹ trao tặng cho VN lô hàng trị giá 100.000\$ cho một tổ chức từ thiện ở VN
- ▶ 5. VN trả lãi trái phiếu và cổ tức cho nhà đầu tư nước ngoài 100tr \$ qua TK của nhà đầu tư nước ngoài mở tại NH VN (TK Vostro)

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

14

BP THẶNG DƯ – THÂM HỤT

- ▶ Như thế nào là thặng dư- thâm hụt BP?
- ▶ Thặng dư: tốt?
- ▶ Thâm hụt: không tốt?
- ▶ Ví dụ:

	VN	TQ
CCVL	- 10	+21
CCV	+ 21	- 10
	<hr/>	<hr/>
	+11	+11

➡ The same???

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

15

BP THẶNG DƯ – THÂM HỤT (tiếp)

▶ <u>Thặng dư kéo dài</u> ▶ Cung ngoại tệ > Cầu ngoại tệ ▶ ▶	▶ <u>Thâm hụt kéo dài</u> ▶ Cung ngoại tệ < Cầu ngoại tệ ▶ ▶ ▶

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

16

BP THẶNG DƯ – THÂM HỤT (tiếp)

- ▶ Là thặng dư hay thâm hụt của các cán cân bộ phận
- ▶ Không chỉ nhìn vào số liệu của 1 năm mà phải so sánh số liệu giữa các năm
- ▶ So sánh với các nước có cùng chế độ tỷ giá, có đặc điểm chính trị-kinh tế tương đồng nhau

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

17

PHÂN TÍCH BP BỘ PHẬN

- ▶ **CCVL**: chỉ số quan trọng phản ánh sự mất cân bằng đối ngoại của 1 nước
- ▶ Không nên chỉ nhìn vào số tuyệt đối để kết luận
- ▶ CCTM (Trade bal.) luôn chiếm tỷ trọng lớn trong CCVL và quyết định xu hướng biến đổi của CCVL

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

18

PHÂN TÍCH BP BỘ PHẬN (tiếp)

- ▶ **CC vốn:** dùng để bù đắp thâm hụt của CCVL
- ▶ FDI: xem xét tỷ lệ FDI/tổng vốn đổ vào nền kinh tế, các tác động của FDI đến các bộ phận trong BP
- ▶ Nợ nước ngoài: xem xét các chỉ số

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

19

PHÂN TÍCH DỰ TRỮ QUỐC TẾ

- ▶ **Các yếu tố cần xem xét:**
 - Mức độ linh hoạt của tỷ giá
 - Mức độ mở cửa của nền kinh tế: do bằng kim ngạch XNK/GDP
 - Những hạn chế về thương mại và chu chuyển vốn
- ▶ **Đánh giá mức dự trữ quốc tế**
 - Tính theo tuần nhập khẩu
 - Dự trữ quốc tế/Nợ ngắn hạn nước ngoài
 - Dự trữ quốc tế/ MB hoặc M2

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

20

BP theo quy định của IMF

- ▶ **A. Current Account**
 - 1. Goods
 - 2. Services
 - 3. Transfers (Net)
 - 4. Investment income (Net)
- ▶ **B. Financial and Capital Account**
 - 5. FDI
 - 6. Medium and long term loans
 - 7. Short term loans
 - 8. Portfolio
 - 9. Money and deposits

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

21

BP theo quy định của IMF

► C. Errors and Omissions

► D. Overall Balance

► E. Financing

10. Change in NFA (-; incr.)

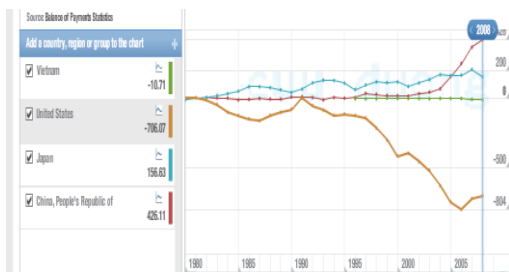
- Change in GIR (-; incr.)
- Use of IMF credit

11. Change in arrears and rescheduling

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

22

Current Account Balance (Billions of USD) VN, Mỹ, Nhật, TQ

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

23

BOP – Một số lưu ý

- Lỗi và sai sót :
- Nhỏ ↔ Chất lượng thống kê tốt?

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

24

Thống kê BOP – Việt Nam

► Cơ quan cung cấp số liệu thống kê:

- Tổng cục Hải quan
- Tổng cục Thống kê
- Bộ Tài chính
- Bộ KH&ĐT
- UBCKNN
- NHNN
- Tập đoàn dầu khí

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

25

Thống kê BOP – Việt Nam

► CCTM

- Số liệu chủ yếu thông qua Tổng cục Hải quan.
- Khó bóc tách CCTM và CCDV.
- VD:

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

26

Thống kê BOP – Việt Nam

► CCTM

- XNK điện, khí đốt; đánh bắt cá xa bờ bán cho nước ngoài ngay trên tàu; khai thác dầu thô ngoài biển: Tổng cục Hải quan không thể thống kê
- →

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

27

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **CC dịch vụ**
- ▶ **Du lịch:** TCTK điều tra 5 năm/lần → xác định thời gian cư trú TB, mục đích không chính xác.
- ▶ **Du lịch chữa bệnh:**
- ▶ **Du học tự túc:**

Ths.NCS. Hoàng Thị Lan Hương

28

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **CC dịch vụ - Khắc phục**
- ▶ Khai thác số liệu lượng khách du lịch hàng năm đến VN → **du lịch.**
- ▶ Đối tượng cư trú của VN chỉ tiêu ở nước ngoài qua thẻ TD + lượng ngoại tệ NHTM bán cho khách hàng → **du lịch.**

Ths.NCS. Hoàng Thị Lan Hương

29

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **CC thu nhập**
- ▶ Thu nhập tái đầu tư của nhà đầu tư nước ngoài:

Ths.NCS. Hoàng Thị Lan Hương

30

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **Chuyển giao vãng lai 1 chiều**
- ▶ **NĐ 164:**
- ▶ Tiền mặt, hoặc chuyển qua Western Union: có được coi là chuyển tiền 1 chiều?

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

31

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **FDI và FPI**
- ▶ Ranh giới FDI và FPI: căn cứ vào ?
- ▶ Muốn trở thành nhà đầu tư chiến lược của 1 NHTM: góp 30% vốn cổ phần, cam kết giữ vốn lâu dài, tham gia 1 số hoạt động quản lý → FDI hay FPI?

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

32

Thống kê BOP – Việt Nam

- ▶ **Tiền và tiền gửi (Money and deposits)**
- ▶ Dễ thay đổi chiều + → - và ngược lại
- ▶ Căng thẳng ngoại tệ → NHTM gửi ra nước ngoài → đầu cơ
- ▶ Dư cung ngoại tệ → NHTM rút về bán cho NHNN

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

33

Thống kê BOP – Việt Nam

► Lỗi và sai sót

- Thiếu:
- Thu FDI:, chi FDI:
- Buôn lậu, nhập vàng lậu
- Chuyển tiền ngầm

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

34

Thống kê BOP – Việt Nam

► Dự trữ

- Có bao gồm Tiền gửi của Kho bạc và TCTD?

Ths. NCS. Hoàng Thị Lan Hương

35

IMF	Việt Nam
I. Cán cân vãng lai	I. Cán cân vãng lai
II. Cán cân vốn	II. Cán cân vốn và tài chính
III. Cán cân tài chính	1/ Chuyển giao vốn 1 chiều
1/ FDI	2/ FDI (ròng)
2/ FPI	3/ FPI (ròng)
3/ <i>Giao dịch phái sinh</i>	4/ Tín dụng trung dài hạn (ròng)
4/ Đầu tư khác	5/ Tín dụng ngắn hạn (ròng)
- Tiền và tiền gửi	III. Lỗi và sai sót
- Tín dụng thương mại	IV. Cán cân tổng thể
- Vay trả nợ nước ngoài	V. Nguồn bù đắp
IV. Lỗi và sai sót	1/ Thay đổi TS có nước ngoài ròng
V. Cán cân thanh toán tổng thể	2/ Thay đổi nợ quá hạn
VI. Nguồn bù đắp	3/ Các nguồn tài trợ khác

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

36

CÂU HỎI & BÀI TẬP

CÂU HỎI

- Phân tích vai trò của cán cân thương mại, cán cân di chuyển vốn ngắn hạn và dài hạn đối với sự phát triển kinh tế của các nước
- Phân tích xu thế phát triển của cơ cấu cán cân dịch vụ trong cán cân thanh toán quốc tế và ý nghĩa của vấn đề nghiên cứu
- Phân tích những tác động của việc cân bằng cán cân thanh toán quốc tế
- Thực trạng BP của Việt Nam và biện pháp khắc phục.

BÀI TẬP

HẠCH TOÁN VÀO BP CỦA VIỆT NAM

- ▶ 1. VN xuất hàng sang EU trị giá 100tr\$, đồng thời nhập hàng từ EU trị giá 50tr\$, số còn lại dùng trả nợ cho Mỹ.
- ▶ 2. TCTy Dầu khí VN phát hành trái phiếu quốc tế trị giá 50tr\$. Số tiền được dùng để nhập thiết bị là 30tr\$. Số còn lại gửi tại NH Hongkong.
- ▶ 3. VN nhận kiều hối hàng năm 100tr\$. Số này được NHNN VN mua hết dưới hình thức phát hành trái phiếu ngoại tệ.
- ▶ 4. Công ty Hải Hà mua trái phiếu có mệnh giá bằng đồng Euro của 1 công ty của Đức, trị giá 1tr EUR.

BÀI TẬP

HẠCH TOÁN VÀO BP CỦA VIỆT NAM (tiếp)

- ▶ 5. Chính phủ VN trả lương cho nhân viên người nước ngoài làm việc cho ĐSQ VN tại Singapore, 36000\$/năm, qua Tk TG của VN tại NH Singapore.
- ▶ 6. TCTy XD Sông Đà đầu tư XD nhà máy điện tại Lào trị giá 100 tỷ VND bằng thiết bị máy móc.
- ▶ 7. Công ty Toyota VN dùng tiền lãi mua trái phiếu kho bạc VN, trị giá 50 tr \$.
- ▶ 8. Lưu HS VN nộp tiền học phí cho các trường ĐH Australia 100 tr AUD

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

40

BÀI TẬP

HẠCH TOÁN VÀO BP CỦA VIỆT NAM (tiếp)

- ▶ 9. Chính phủ VN trả lương cho nhân viên người VN làm việc cho ĐSQ VN tại Iraq, 45000\$/năm.
- ▶ 10. NHNN VN bán ngoại tệ trị giá 50tr\$ để hút bớt VND từ lưu thông.
- ▶ 11. VCB gửi ngoại tệ trị giá 10tr\$ tại NHNN VN.
- ▶ 12. VCB bán ngoại tệ 100tr\$ cho NHNNVN.

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

41

▶ End of Chapter 2!!!

Ths. Hoàng Thị Lan Hương

42
